

بویوک مجله

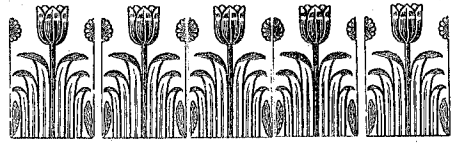
پنجشنبه کونلری چیقار ادبی و علمی مجموعه در

۲۴ نیشان ۱۳۳۵

مدیر و امتیاز صاحبی: م. زکریا

نومرو
۶

نسخه
۱۰ غروشدن

ادبي حرکت

بند بويوك دات

کوپرې زاده فؤاد بک کچن هفته بويوك مجموعه ده ، په پوپه داتراولان ادعالمې تنقيد ايديور . بز تورک محرر لږخه مناقشه الله مشاعه عيني مدلولي حائر ظن ايديويکي ايجون می در ، ندر ، قلملرمز اولا قارشيسنده کني استخفاف ايله ايشه باشلار ، ياواش ياواش کفره قادار وارر . . کنج ومتبع دوستم بوسقم اصولدن چوق اوزافده قاليور ، وقور ، صميمي قلميله بني مقصدي توضحه دعوت ايديور . بوراده اولا کنديسه تشکر ايده جکم . فؤاد بکله بلکه بر ايکي هفته سورده جک اولان فکري مداوله مز تنقيد و مؤاخذه عالمزده . تمی ايده رم که - مدنی بر فائحه اولسون .

بومقاله مده ايکي نقطه دن حرکت ايده جکم : اولا قناعتلرمک دوغربلغني اثباته چاليشه جنم . ثانياً بي تنقيد ايدرکن محمد فؤاد بکله ده کندي نقطه نظر مه کوره خطا ايديويکي جهتلري کوستره جکم .
بم « نه ز » م شو : په پوپه عصری بر نوع دکلد . اورتاده ملي په پوپه مز يوق . شيمدن سورکرده يازيلاماز . په پوپه نکه عصری بر نوع اولاديني ، ريبو الله برابر ادبي تکاملي کوز اوکندن آيرمايه رقي تکرار اتمشدم ؛ چونکه او « تاريخاً ، ديور ، اول اصرده الهی شخصيتلر تجسم ايدن » mythe اسطوره « لردن په پوپه لر چيتمشدر . بونلرده معبودلرله قهرمانلر بر برنه قاريشمشلردر . عيني جهانده ياشارلر ؛ سورکره الهی سحيه ياواش ياواش سيلينير . اسطوره حياتک علي العاده شرطلرینه ياقلاشير ، رومانه سقي رومان ، ونهايت ره آليست رومان اولونجهيه قادار . . » [*] مادامکه فؤاد بک « په پوپه نکه ماهيتي حقنده ريبودن آيرلماديني » ادعا ايديور ، استادک بوفکري ده قبول اتمش اولويورديمکدر . بناءً عليه يه ريبونک تکاملي نقطه نظرندن ادبيات ايجون يايديني شولمريفي ده ردايده ميه جکدر :
« La litterature est une mythologie déchuée et rationalisée »
عقيلشد برلمش بر اساطيردن عبارتدر .
فؤاد بک بر طرفدن ريبودن آيرلماديني سويلر . کن ديگر طرفدن « ريبونک عصری ادبيات حقنده ، داهازياده - ملي دستاندن محروم اولان - فرانسز ادبياتي نظر اعتباره آلهرق ايلري سورديکي مطالعه لر فردوسی ، لونزو و آلمان

Essai sur l'imagination créatrice» [*]

يارايجي بخيله داتر تدقيق « صيفه ١١٣

فرق يوقدر : ترس آکلاشيلماسين ، ايکيسي ده پوزيتيف قافا طاشيميورلردی ديمک ايستورم . بر غرب مدقنک لسانيله عرض ايده م : قهرمانلرينه اعاره ايديکري احتراصلردن بالذات متأثر اولمشلردی ، داستاني ذهنيته ، خارق العاده سرکذ شلره تمايله زمانلرله کنديلري آره سنده صميميت واردي . ايلیادانک ، شهنامه نکه لزمه لرني ياراتان ابتدائي يونانيلرله ابتدائي ايرانيلرک « hallucination برسام لري ، هومر ايله فردوسی نکه وجدانلرله « illusion خيال » حانده ياشايه سيليوردي . فردوسی شهنامه يي يازارکن کندي کندي قهرمانلرک حرکتی تکرار ايدر ، هيجانه کلير ، و بويجهانلريني تثبيت ايدرمش .

کلم آلمان رومانتيسمه : بن اولا بوادياني شهبه سز بک ياقيندن کورده وطنيان ماقس نوردواک ادعاسني خاطر لاته جنم [*] او ، روما . نيسمده کورولن اسکي زمانلردن الهام آلمق اشتياقي « une tentative d'échapper au présent » à ses contrariété بوکونکي حياتدن واونک مانعه لرندن قاچق تيشي « ديه خلاصه ايديور . بوفيلوزوفک بارا دوقسالغني ايلري سورده رک اعتماد جائز اوله ميه جفني سويله مک فائده سزدر . يکي انسانيت ، حياتدن خوشنود قافله مانجه بخيله سي بويله بر « monde artificiel صني جهان » ياراتمشدر . بک عزيز فؤاد بک ني استعجال ايله اتهام ايدرکن کنديسي ، صانيرم که ، زياده سيله عجله اتمش ! اون طقوزنجي عصرده آلمان ادبياتي په بک موضوعلردن خوشلانقله بم اعدام جورومش اوليور : ايشته شله غل ، ايشته نوواليس ، ايشته تيهق ، ايشته فلايشت ، ايشته حقي هوفمان . . . بوشاعرلردن هانکيسي په پوپه يازمشدر ؟ اميد ايده رم که کزیده آرقاده بم بر آزداها يوقايلره چيقوب « قلوپستوق » ک « مه سياد » ندن بحث اتمک ذهولنده بولميه جقدر .

خلاصه فؤاد بک بولديني مثاللره « په پوپه نکه عصری اولماديني حقنده کي ادعالمې عاميله سقوط اتمش » دکل ، عاميله قوت بولمشدر .

مقاله مک باشنده کي ايکنجي وعديده ايفا اتمک ايستورم : يوقاريکي ايضاح الله قناعتلرمک دوغربلغني اثبات ايتدم ، صانيرم . شيمدي ، بي تنقيد ايدرکن فؤاد بک کوسترديکي ذهولاري عرض ايده جکم :

فؤاد بک - بر آرز اولده تاس اتمشدم - ريبويه قارشى حقسنلر ايديور : « فردوسی نکه زمانى ميتولوژيک دوغديني دورلردن چوق بک چوق اوزاقدی ؛ لکن او بويوك بر صنعتکار تحديسه علي العاده قصيده جيلر آره سنده ملي دستاني ياشاندي ، يوقسه محمود غزنوي دورينک محيطي ، ريبونک په پوپه نکه تولدی ايجون کوستر-

« Mensonges conventionnelles » موضوعی

يالار « عنوانی اثری ، صيفه ٨ دن اعتباراً

رومانتيسمی کي اوچ ييقلماز دليل قارشيسنده هيج مدافعه ايديله من . « ديه رک بک عيان بر تناقضه دوشور . هرکس ريبونک فکري قبوله مجبور دکلد ؛ عکسني ده ادعا ايده بيلنلر اولور . فقط په پوپه نکه ماهيتي حقنده عيني نقطه نظري قبول ايتدکن سورکره اودانک مطالعه لرني مدافعه ايديله من ديه کوسترمک - آلدانمورسهم - منطقه منافيدر . اولا برسنه اول استعاره ايتد - بکم کتاب حالا بنده اولديني ايجون غالباً فؤاد بک حافظه سي کنديسي آلداتور : تقديم ايده م او قوسون ، زوالی ريبويه حقسنر براسناده بولنديني کوره جک . ثانياً فردوسی ، لونزو ، آلمان رومانتيسمی کي « اوچ ييقلماز دليل » يارايجي بخيله صاحبي جرح دکل ، ناييد ايديور ؛ چونکه فردوسی نکه ، لونزونک ، آلمان روما - نيسمنک مالزمله لرني بويکي آدامله اوتارمخده کي شاعرلر ياراتمش دکلد ؛ اگر فؤاد بک آوروپاده قافلر « پوزيتيف » برشکل آلدقن سورکره ابداع ايدلش بر په پوپه کوستره سيلمش اولسه بدی ، ايشته اوزمان ريبو ييقلمش اولوردي ؛ نه چاره که بشرک دماغی تاريخي بوکا امکان ويرضا . بوراده عزيز دوستمک بر ياشقه جهندن ده آلدانديني سزيورم . انتخاب ايتديکي شو اوچ مثال عيني ماهيتي حائر اولماديني ايجون اساساً عيني مسئله يي برلکده ده حل وايضاح ايده من ؛ چونکه اولا فردوسی ايله لونزونک وضعيتلرله شابهت يوقدر . برنجيسي ملي اسطوره لردن الهام آلهرق بر په پوپه يازمشدر . شهنامه ده « création collective معشری ابداع » ايله « création individuelle فردی ابداع » قاريشمشدر . قاله والاده يالکز معشری ابداع مشاهده ايديليور ؛ لونزونک وظيفه سي « disposition تنظيم » ده قاليور . فردوسی بر شاعر در . طيب لونزوربر « litterateur ادبياتي » ، بر « خلقيايجي folk-loriste » در . او کوی کوی دولاشمش ، فينلره « runo نقشه » لرني سويلتمش ، صرف ذهني بر فعاليت کوستر - ده ١٨٣٥ ده کتابي ميدانه قويمش . حتی شو خدمته مقابل کنديسه « فنلندياعلم آقاده ميسي رئيسی » عنواني بيله ورمش . في الحقيقه او - « فنلنديالی هومر » ديه ده ياد اولونيورسده ده بو انجاق قدیم په پوپه يي جمع اتمش اولماسنندن حاصل اولان برشکرانه تقابل ايده بيلير . بزده ملي په پوپه من اولسه يدي مثلاً بر دوكتور ، حتی بر مهندس بيله چيقار ، آناتولي يي ، قافقاسي ، تورکستاني دولاشير ، او په پوپه پارچالريني طويلار ، طبع ايتد برردی ؛ بونکله بر په پوپه يازمش اوله - ميه جني کي شو حادته په پوپه نکه عصری بر نوع اولديني ده اثبات ايده ميه جکدي .

بر آزده شهنامه مسئله سي کوزدن کچيره لم : فؤاد بک ده تسليم ايدر که فردوسی بالطبع عصری بر شاعر دکلد . ذهنيته اعتباريله ميلاددن طقوز عصر اول ياشايان هومر ايله ميلاددن اون بر عصر سورکره کلن فردوسی آراسنده

مصارده آقشام

قېلىندن آقارق داملا داملا قان
حصارك اوستقنده بائيور كوش .
افقده بلرئز بر ايز براقان
قوجامان برشهر ماعله قاردش

يا باغچي ده كلكن بكا بوديار ،
كوكلده وطنئز ركئج باسي وار .
بيلمم كه بو آقشام ، اي كوزل حصار ،
قاراران روجه بايقوشلري اش ؟

بوره كم ياناركن يكي بوزغونه
كوزمده توتوبور الهى طونه ...
اك صوكرا سونوبور توركك روحنه
سنگ بش عصردر ياقدينك آتش !

فاروق نافذ

نوسف ضيا

سويله مشدم . [*] بوكون فؤاد بك كبي بك
دكرلى بر آرقاده شك ، همفكرم اولديغى كورمكه
بختيارم

صوك اوله رق شونى ده عرض ايدهم :
« مى ئه پوهمز يوقدر ، ئه پوه عصرى رونوع
اولمادىن ايجون آرتق يازيله مازده ! » ديك بچون
ملى ادبيات حركتى كوكندن بالظه لاق اولسون !
بر نورجى مهرر يالكن ادبى دكل ، اجتماعى ،
سياسى ، اقتصادى يوقسوللارمزدن بحث ايتسه
اوتى ملت علمينده بولنش ديه انتهاى ايدى جكز .
حقيقت مضر دكلر : مى ئه پوهمز يوقدر !

سى وذكاشنى دائما تقدير ايتديكم كزیده آوقاده .
شمك جوابنه انتظار ايدىورم ؛ بيلمم فكرى
ايسته ديك وضوح ايله عرض ايده بيلممى ؟

۱۲ نيسان ، ۱۳۳۵ عىلى جانب

[*] اولجه يازديغى « مى ادبيات مسأله سى » نه دائر
مقاله لم قناعت كشيخانه سنجه طبع ايدىليور . بو براكى
هفته طرفنده كساب صورتنده انتشار ايدى جكدر .

ديكى شرائطى هيچ حائر دكلدى « ديور .
بوسطر ليله ريونك » ئه پوه ميتولوژيكن وجوده
كلدىكنى هنگامه ده دوفار « فكرنده اولديغى ظن
ايدىيور . ربه پوه كوره ابتدائى انسانك خياله سى
غير فردى وغير شعورى اوله رق يالكنز « my h
اسطوره » لرى ياراتشى ؛ فقط هومه رايليدايى
بويله بر هنگامه ده وجوده كتيرمه مشدر . « مى
تعليم و تربيه جمعيتى مجموعه سى » بك بشنجى
نوسرو سنده « هومر كيمدر ؟ » عنوانى
اوزون بر مقاله مدن شو سطر لرى آليورم :
« ايلسادانك افسانه عائد قسمله تاريخه
عائد قسملرى تماميله آيبد ايتك امكانئزدر ؛
چونكه حقيقت شاعر ك فوئى خياله سيله عا ناكرفت
اولمشدر . هومر ، اثرينك هر حقيقه سنده حيات
وطبيعتك فوطوغرافيسى آلمش قادر مهارت كو .
سترن بر صنعتكاردر

« شيله يماندن صوكرا قطفى اوله رق بيله بكمز
شى شودر : يونانيلرله تروواليلر آراسنده ايلبون
[ترووا] اووا سنده بر محاربه اولمش ، فقط بو
نه قدر سورمش ، اهميتى نهدر ، هانكى دورده
اولمش ؟ ايسته بو سؤالرك جوابى يوق » ديدكدن
صوكره « فرانئز فيلولوغي ميشهل بره آل ، بو
خصوصده براز داها ايلرى كيدىيور : اوكا
كوره ايلباداده هومر زمانه عائد « exact » سلنه
تماميله مطابق » بر « image خيال » آراسقن
صاف ايلدر ؛ چونكه بوئر آنجاق ديكلر ك خياله .
سنه نشاط و برمك ايجون ابداع ايدلشدر ايلباداده
اولسون ، اوديسه ده اولسون نظره قصدى بر
آرخا ئيسم چارپار ؟ بوندن دولاي دستانك حقيقتى
حياته عائد انطباعرلنده تنافضلر كورولور : مثلا
پاره طائيلر كن اشيا فياتلرى او كوزلر ك عدديه
اولپولوبور . ايلباداده كى مدنيت اصلا ابتدائى
دكلدر : دستانك آكلات ديكى قوملر ك تحصيلى
بولنده در ، سربست فكرلرى واردر . حقيقت
عسكرلك شرفلر نه دائر بر عرفان ، قادنك تصويمنده
بر انچه لك ، عمومى حيايك تلقيسنده يوكسكدن
بر كوروش مشاهده ايديلر . بوتون بونلر باربار
بر جهورى دكل ، ايلرله مش بر جمعيتى كوسترر «
سطر لرى باز مشدم . شو تفصيلات ، بى ئه پوه نك
ابتدائى دوره لرده يازيله بيله جكى ادعاسنده اولم .
ديغى كوسترديكى ايجون ، شهنامه بك غزنويلر
عصرنده يازيلماسى قناعتلرمى چورونه جك بر دليل
اوله ماز . فقط فؤاد بكلك اساطير ايله داستانى
بر برينه قاربشديره رق يالكنز ئه پوه مازمه لرينك
دكل ، دوغرو دن دوغرى به هر ئه پوه نك صرف
معشرى خياله محصول اولديغى طنده بولونيشنى
جرح ايدر .

شبه سى ايضاحامى اجمال ايدى بيلم :
ئه پوه عصرى بر نوع دكلدر ؛ بوكونك
شاعرى قديم ئه پوه لرى تقليد ايدىرك برداستان
وجوده كتيرمه مى ؛ فقط فؤاد بكلك اميد ايتديكى
كى مى ئه پوه وارسه طولابلا بيلر . طبيعى بو ،
يكي باشندن ئه پوه يازمق مناسبه كلز . و خياله